

NEMŠKO CESARSTVO

- bilo je organizirano kot zvezna država, ki je povezovala svobodna mesta(Hamburg, Bremen in Lübeck) ter 22 nemških držav
- ob nasprotjih med industrijsko razvitim zahodom(Porenje, Vestfalije, Berlin, Saška) in pretežno agrarnim vzhodom in jugom so novo državo pretresala tudi nacionalna in verska nasprotja
- v okviru nem. cesarstva je živelo: 3mio Poljakov, 200.000 Dancev in okoli 1,5mio prebivalcev Alzacije in Lorene
- v Prusiji in državah srednje Nemčije so prevladovali protestanti, v južnonemških državah(Bavarska, Baden, Württemberg) pa katoliki

STRUKTURA DRŽAVE

- Bismarck, ki je bil od l.1871 zvezni kancler, je nemško cesarstvo federativno uredil. Postalo je *federativno* urejena država(državna ureditev, ki združuje dve ali več enakopravnih in relativno samostojnih državnih enot)
- zvezne države so imele le omejene pristojnosti:vzgoja in izobraževanje, verske in deloma sodne zadeve, pobiranje neposrednih davkov
- nekatero zvezno državo(npr. Baavrska, Saška, Württemberg) so imele več pravic kot druge(Bavarska:ohranila diplomatska predstavništva, lastno pošto, železnice, pravico do imenovanja oficirjev)
- v pristojnosti zveze, cesarja in zveznega kanclerja so bile železnice(razen na Bavarskem), tiskovna in kazenska zakonodaja, zborovalno pravo, zunanja politika, vojska, carine in valuta)
- v tako urejeni državi je imela premoč 25miljonska Prusija(katere kralj je bil tudi nemški cesar)
- Pruska premoč je prišla do izraza pri zakonodaji in izvršilni oblasti: glede na št. prebivalstva je imela največ mandatov v državnem zboru in zveznem svetu(sestavljali so ga delegati posameznih zveznih držav)
- z liberalnimi elementi v nemški ustavi so želeli prikriti dominanten položaj krone in pruskega plemstva(junkerjev), ki je ohranilo vodilne položaje v: vojski, visoki birokraciji in diplomaciji
- vloga nemškega parlamenta je bila omejena, saj je bil zvezni kancler odgovoren le cesarju

PROCES INTEGRACIJE(združevanje)

- država se je hitro začela pravno in gospodarsko poenotiti(skupna valuta, državna banka, sodni sistem)
- Bismarck je poskušal pospešiti integracijo s tem, da je svoj pritisk sprva usmeril na katoliško opozicijo v parlamentu(stranka Centra) in katoliško cerkev, nato pa na socialistično delavsko gibanje, ki se je okrepilo med gospodarsko krizo
- Bismarck je po prvih parlamentarnih volitvah l.1871 zaostрил svoj odnos do katoliške stranke Centra in do katoliške cerkve: zavračal je katolicizem
- vodil je kulturni boj proti katoliškemu svetovnemu nazoru v parlamentu in v javnosti
- na višku kulturnega boja so v Nemčiji prepovedali *delovanje jezuitov, *uvedli obvezno civilno poroko, *v posameznih državah nadzor nad šolami, ki so izvajale verouk, *nadzor nad lokalnimi cerkvami
- katoliki so Bismarckovi politiki nasprotovali s pasivnim odporom, vpliv stranke Centra se je povečal
- po l.1878 je Bismarck prenehal pritiskati na katoliško cerkev, sredi 80ih let je večino bojnih zakonov odpravil -> s tem si je zagotovil zavezništvo stranke Centra
- zaradi gosp. krize se je Bismarckova politika ob podpori konservativcev usmerjala proti naraščajočemu socialističnemu gibanju
- ti so zahtevali korenite družbene reforme v korist delavstva
- po 2h atentatih na cesarja je Bismarck izdal antisocialistični zakon, ki je prepovedoval vsa socialnodemokratska, socialistična in komunistična zborovanja in organizacije ter ukinil socialistično časopisje
- na podlagi tega zakon je država lahko preganjala simpatizerje(pristaše) socialdemokratov
- socialistični delavski stranki so tako vzeli podlago za delovanje, a socialistično delavsko gibanje tudi po sprejemu zakona ni zamrlo
- na začetku 80ih se je Bismarck odločil za novo taktiko: rastoči vpliv socialdemokracije je poskušal ohromiti s t.i. državnim socializmom

- ob podpori stranke katoliškega Centra je začel uvajati socialno zakonodajo, ki je izboljšala položaj delavcev, a uvedba obveznega bolezenskega, nezgodnega in starostnega zavarovanja delavstva ni zadovoljila
- krepilo se je stavkovno gibanje, ki je prestrašilo odločilne kroge v cesarstvu

-ko nemški državni zbor l.1890 ni hotel podaljšati protisocialističnega zakona, je moral kancler cesarju Viljemu II. Ponuditi odstop -> na njegovo mesto je prišel Leo von Caprivi, ki je poskušal z nekoliko bolj liberalno politiko omiliti naraščajoče napetosti v družbi

USMERITEV V IMPERIALISTIČNO POLITIKO

-Caprivi je v letih 1890-94 je sklenil več trgovinskih pogodb, ki so predvidevale vzajemno znižanje carin

-z znižanjem carin na žito v zameno za znižanje carin na nemške ind. izdelke se je položaj delavstva izboljšal

-v ta okvir je spadalo še nekaj zakonov, npr. zakon o prepovedi dela otrok pod 13im letom

-zaradi nasprotovanja junckerjev, ki jih je tuja konkurenca prizadela je l.1894 Caprivija na mestu državnega kanclerja nasledil knez Hohenlohe

-zaradi gospodarske politike, ki je bila pisana na kožo junckerjem, se je položaj delavstva hitro slabšal

-stavkovna gibanja so vse pogosteje kazala naraščajočo moč socialdemokracije

-nemška socialdemokratska stranka je že l.1912 postala najmočnejša stranka v parlamentu
Vodilni konservativni krogi so se zato odločili, da notranje napetosti usmerijo v ekspanzionistično kolonialno politiko

-ob povečevanju redne vojske in načrtni gradnji vojne mornarice se je ta usmerila predvsem v Afriko in proti Osmanskemu cesarstvu

-tam je prišla v konflikt z VB, Francijo in Rusijo

-l.1897 je zasedla zaliv Kiav-Čov, da se je lahko udeležila delitve interesnih sfer na Kitajskem

-v času burske vojne je od VB izsilila privoljenje, da zasede Samoo

-poskušala je povečati vpliv v Maroku in podprla avstro-ogrsko aneksijo(priključitev) Bosne in Hercegovine

V PRIČAKOVANJU VOJNE

-konservativni in »vsenemci« so se bali naraščanja moči socialdemokratov in so v vojni videli izhod iz notranjepolitične krize

-nemška socialdemokracija se je pod vplivom reformistov vse bolj nagibala na stran ekspanzionistične vladne politike

-avgusta 1914 je v parlamentu brez slabe vesti glasovala za vojne kredite